

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

21 януари 2016 година *

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по граждански дела — Избор на приложимото право — Регламент (ЕО) № 864/2007 и Регламент (ЕО) № 593/2008 — Директива 2009/103/ЕО — Произшествие, причинено от камион с ремарке, с различни застрахователи на двете превозни средства — Произшествие, настъпило в държава членка, различна от тази, в която са сключени договорите за застраховка — Регресен иск между застрахователите — Приложимо право — Понятията „договорни задължения“ и „извъндоговорни задължения“

По съединени дела C-359/14 и C-475/14

с предмет преюдициални запитвания на основание член 267 ДФЕС, подадени съответно от Vilniaus miesto apylinkės teismas (Районен съд на град Вилнюс, Литва) и Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд, Литва) с актове от 15 юли и от 8 октомври 2014 г., постъпили в Съда на 23 юли и на 17 октомври 2014 г., в производствата

„ERGO Insurance“ SE, чрез „ERGO Insurance“ SE Lietuvos filialas,

срещу

„If P&C Insurance“ AS, чрез „IF P&C Insurance“ AS filialas (C-359/14),

и

„Gjensidige Baltic“ AAS, чрез „Gjensidige Baltic“ AAS Lietuvos filialas,

срещу

„PZU Lietuva“ UAB DK (C-475/14),

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на трети състав, изпълняващ функцията на председател на четвърти състав, J. Malenovský, M. Safjan (докладчик), S. Prechal и K. Jürimäe, съдии,

генерален адвокат: E. Sharpston,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: литовски.

като има предвид становищата, представени:

- за „ERGO Insurance“ SE, чрез „ERGO Insurance“ SE Lietuvos filialas, от M. Navickas, advokatas,
- за „Gjensidige Baltic“ AAS, чрез „Gjensidige Baltic“ AAS Lietuvos filialas, от A. Rjabovs,
- за „If P&C Insurance“ AS, чрез „If P&C Insurance“ AS filialas, от A. Kunčiuvienė,
- за литовското правителство, от R. Krasuckaitė, G. Taluntytė и D. Kriauciūnas, в качеството на представители,
- за германското правителство, от T. Henze и J. Kemper, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от A. Steiblytė и M. Wilderspin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание на 24 септември 2015 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 14, буква б) от Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката Гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 263, стр. 11), както и на Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, стр. 6, наричан по-нататък „Регламентът „Рим I“) и Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II) (ОВ L 199, стр. 40, наричан по-нататък „Регламентът „Рим II“).
- 2 Запитванията са подадени в рамките на съдебни производства, със страни следните застрахователни дружества: „ERGO Insurance“ SE и „If P&C Insurance“ AS, по първото дело, и „Gjensidige Baltic“ AAS (наричано по-нататък „Gjensidige Baltic“) и „PZU Lietuva“ UAB DK (наричано по-нататък „PZU Lietuva“), по второто, във връзка с приложимото право спрямо регресните иски, предявени между тези страни вследствие на пътнотранспортни произшествия, настъпили в Германия.

Правна уредба

Право на Съюза

Регламент „Рим I“

- 3 Съгласно съображение 7 от Регламент „Рим I“:

„Предметът и разпоредбите на настоящия регламент следва да са в съответствие с Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела [(ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74, наричан по-нататък „Регламентът „Брюксел I“) и Регламент [„Рим II“].

- 4 Член 1, параграф 1 от Регламент „Рим I“ определя приложното му поле по следния начин:

„Настоящият регламент се прилага, в ситуации на стълкновение на закони, за договорни задължения от граждански и търговски характер.

Той не се прилага, в частност, за данъчни, митнически или административни въпроси“.

- 5 Член 4 от този регламент, озаглавен „Приложимо право при липса на избор“, предвижда:

„1. Доколкото приложимото към договора право не е било избрано в съответствие с член 3, и без да се засягат разпоредбите на членове от 5 до 8, правото, което урежда договора, се определя, както следва:

- а) договор за продажба на стоки се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на продавача;
- б) договор за предоставяне на услуги се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на доставчика на услугата;
- в) договор за вещно право върху недвижима вещ или за наем на недвижима вещ се урежда от правото на държавата, където се намира вещта;
- г) независимо от буква в), договор за наем на недвижима вещ, сключен за временно лично ползване за срок не повече от шест поредни месеца, се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на наемодателя, при условие че наемателят е физическо лице и неговото обичайно местопребиваване е в същата държава;
- д) договор за франчайз се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на франчайзополучателя;
- е) договор за дистрибуция се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на дистрибутора;
- ж) договор за продажба на стоки чрез търг се урежда от правото на държавата, където се провежда търгът, ако това място може да бъде определено;

- з) договор, сключен в рамките на многостранна система, която обединява или улеснява обединяването на многобройни интереси на трети лица за покупката и продажбата на финансови инструменти по смисъла на член 4, параграф 1, точка 17 от Директива 2004/39/ЕО, в съответствие с недискреционни правила и подчинена на едно-единствено право, се урежда от това право.
2. Когато договорът не попада в обхвата на параграф 1 или когато елементите на договора биха могли да попаднат в обхвата на повече от една от букви а)–з) от параграф 1, договорът се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на страната, която дължи характерната за договора престация.
3. Когато от всички обстоятелства по случая е видно, че договорът е явно по-тясно свързан с държава, различна от посочената в параграф 1 или 2, се прилага правото на тази друга държава.
4. Когато приложимото право не може да бъде определено съгласно параграф 1 или 2, договорът се урежда от правото на държавата, с която е най-тясно свързан“.
- 6 Член 7 от посочения регламент, озаглавен „Застрахователни договори“, гласи следното:

- „1. Настоящият член се прилага за договорите, посочени в параграф 2, независимо от това дали покритият риск се намира на територията на държава членка, както и за други договори за застраховка, покриващи рискове, намиращи се в рамките на територията на държавите членки. Той не се прилага за презастрахователните договори.
2. Договор за застраховка, покриващ голям риск според определението в член 5, буква г) от Първа директива на Съвета 73/239/ЕИО от 24 юли 1973 г. относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно достъпа до и упражняването на пряка застрахователна дейност, различна от животозастраховане [(ОВ L 228, стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 14), изменена с Директива 2005/68/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2005 г. (ОВ L 323, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 7, стр. 224)], се урежда от правото, избрано от страните в съответствие с член 3 от настоящия регламент.

Доколкото приложимото право не е било избрано от страните, договорът за застраховка се урежда от правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на застрахователя. Когато от всички обстоятелства по случая е видно, че договорът е явно по-тясно свързан с друга държава, се прилага правото на тази друга държава.

[...]

6. За целите на настоящия член държавата, в която е разположен рискът, се определя в съответствие с разпоредбите на член 2, буква г) от Втора директива 88/357/ЕИО на Съвета от 22 юни 1988 г. относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прякото застраховане, различно от животозастраховането, и за формулиране на разпоредби за улесняване на ефективното упражняване на свободата на предоставяне на услуги [(ОВ L172, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 197), изменена с Директива 2005/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 г. (ОВ L 149, стр. 14; Специално издание на български език, 2007 г., глава 06 том 7 стр. 212)], а в случая със застраховки живот държавата, в която е разположен рискът, е държавата на ангажимента по смисъла на член 1, параграф 1, буква ж) от Директива 2002/83/ЕО“.

- 7 Съгласно член 15 от този регламент, озаглавен „Законна суброгация“:

„Когато едно лице („кредитор“) има договорна претенция срещу друго лице („длъжник“) и трето лице има задължение да удовлетвори кредитора или е удовлетворило кредитора в изпълнение на това задължение, правото, което урежда задължението на третото лице да удовлетвори кредитора, определя дали и в каква степен третото лице има право да упражни срещу длъжника правата, които кредиторът е имал срещу длъжника съгласно правото, което урежда тяхното отношение“.

- 8 Член 16 от Регламент „Рим I“, озаглавен „Множество длъжници“, гласи:

„Ако кредитор има права срещу няколко длъжници на основание едно и също задължение и един от длъжниците вече е удовлетворил частично или изцяло кредитора, правото, уреждащо задължението на длъжника към кредитора, урежда също така и правата на длъжника срещу останалите длъжници. Другите длъжници могат да противопоставят възраженията, които са имали срещу кредитора, в степента, позволена от правото, уреждащо техните задължения към кредитора“.

- 9 Член 23 от този регламент, озаглавен „Отношение към други разпоредби на общностното право“, предвижда:

„С изключение на член 7, настоящият регламент не засяга прилагането на разпоредби на общностното право, които по конкретни въпроси предвиждат стълкновителни норми относно договорни задължения“.

Регламент „Рим II“

- 10 Съображение 7 от Регламент „Рим II“ гласи:

„Предметът и разпоредбите на настоящия регламент следва да са в съответствие с Регламент [„Брюксел I“] и актовете, уреждащи приложимото право към договорни задължения“.

- 11 Съгласно член 4 от този регламент, озаглавен „Общо правило“:

„Освен ако не е предвидено друго в настоящия регламент, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт.

2. Когато обаче и лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице имат обичайно местопребиваване в една и съща държава към момента на настъпване на вредата, се прилага правото на тази държава.

3. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграфи 1 или 2, се прилага правото на тази друга държава. Явно по-тясната връзка с друга държава може да се основава, в частност, на предходно отношение между страните, като например договор, който е в тясна връзка със съответното непозволено увреждане“.

- 12 Член 15 от Регламент „Рим II“, озаглавен „Обхват на приложимото право“, предвижда:

„Приложимото към извъндоговорни задължения право по силата на настоящия регламент урежда в частност:

- а) основанието и границите на отговорността, включително определянето на лицата, на които може да се търси отговорност за извършени от тях действия;
- б) основанията за освобождаване от отговорност, както и ограничаването и разделянето на отговорността;

[...]“.

- 13 Член 18 от този регламент, озаглавен „Пряк иск срещу застрахователя на лицето, чиято отговорност се търси“, гласи:

„Увреденото лице може да предяви иск за обезщетение пряко срещу застрахователя на лицето, чиято отговорност се търси, ако приложимото към извъндоговорното задължение право или приложимото към застрахователния договор право предвижда това“.

- 14 Член 19 от този регламент, озаглавен „Суброгация“, гласи:

„Когато едно лице („кредитор“) предяви иск по извъндоговорно задължение срещу друго лице („длъжник“) и трето лице има задължение към кредитора, или действително е удовлетворило кредитора в изпълнение на това задължение, правото, което урежда задължението на третото лице към кредитора определя дали и до каква степен третото лице може да упражни срещу длъжника правата, които кредиторът е имал срещу длъжника съгласно правото, уреждащо тяхното отношение“.

- 15 Съгласно член 20 от Регламент „Рим II“, озаглавен „Множество длъжници“:

„В случай че кредитор има права срещу няколко длъжници на основание едно и също отношение и един от длъжниците вече е удовлетворил частично или изцяло кредитора, правото на длъжника да търси обезщетение от другите длъжници се урежда от правото, приложимо към извъндоговорното задължение на този длъжник към кредитора“.

- 16 Член 27 от посочения регламент, озаглавен „Съотношение с други разпоредби на общностното право“, гласи:

„Настоящият регламент не засяга прилагането на разпоредбите на общностното право, които, по отношение на отделни области, установяват стълкновителни норми относно извъндоговорните задължения“.

Директива 2009/103

- 17 Съображение 26 от Директива 2009/103 гласи:

„В интерес на застрахованото лице всяка застрахователна полица следва да гарантира срещу единна премия във всяка държава членка покритието, изисквано съгласно нейното законодателство или покритието, изисквано съгласно законодателството на държавата членка, в която обичайно се намира моторното превозно средство, когато това покритие е по-голямо“.

- 18 Член 3 от тази директива, озаглавен „Задължение за застраховане на превозни средства“, гласи в третата алинея:

„Всяка държава членка предприема всички подходящи мерки с цел застрахователният договор да покрива и:

- а) всички вреди, причинени на територията на другите държави, в съответствие с действащото законодателство на тези държави членки;

[...]“.

- 19 Член 14 от посочената директива, озаглавен „Единна застрахователна премия“, гласи следното:

„Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че всички полица за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства:

- а) покриват, на базата на единна застрахователна премия за целия срок на договора цялата територия на Общността, включително и всеки период, през който превозното средство остава в друга държава членка по време на срока на действие на договора; и
- б) гарантират, на базата на същата единна премия, във всяка държава членка покритието, изисквано съгласно нейното законодателство, или покритието, изисквано съгласно законодателството на държавата членка, в която обичайно се намира моторното превозно средство, когато това покритие е по-голямо“.

Литовско право

- 20 Разпоредбите на Директива 2009/103 са транспонирани във вътрешното право със Закона за задължителното застраховане на гражданската отговорност при движението на превозни средства (TPVCAPI) от 5 март 2004 г. (Žin., 2004, n°46-1498), изменен със закон № X-1137 от 17 май 2007 г. (Žin., 2007, n°61–2340, наричан по-нататък „Законът за задължителното застраховане“).

- 21 Член 10 от Закона за задължителното застраховане, озаглавен „Териториален обхват на договора за застраховка“, гласи в своя параграф 1:

„След заплащане на единната застрахователна премия (цялостна), договорът за застраховка [на превозно средство, пребиваващо обичайно на литовска територия] или договорът за застраховка зад граница, предоставят за целия срок на договора, включително и при всяко пребиваване на превозното средство в друга държава членка на Съюза в срока на договора, във всяка от държавите, покритието, което изисква нейното законодателство в областта на задължителната застраховка Гражданска отговорност при движението на превозни средства или покритието, произтичащо от настоящия закон, когато то е по-високо. [...]“.

- 22 Съгласно текста на член 11 от Закона за задължителното застраховане, озаглавен „Гарантирани суми и застрахователни премии“:

„[...]“

3. В случай на вреда, причинена в друга държава членка, изплатеното от застрахователя обезщетение е обвързано от гарантираните суми, установени в правната уредба на тази държава членка или от гарантираните размери, посочени в параграф 1 от настоящия член, когато последните са по-високи.

[...]“.

- 23 Член 16 от посочения закон, озаглавен „Принципи, уреждащи плащането на обезщетение“, предвижда в своя параграф 1:

„Отговорният застраховател или Бюрото плащат обезщетението, когато гражданската отговорност на държателя на превозното средство е ангажирана поради причинена на трето лице вреда. Обезщетението се изплаща в съответствие с правната уредба в областта на задължителната застраховка Гражданска отговорност при движението на превозни средства на държавата членка, където е настъпило пътнотранспортното произшествие.

[...]“.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

Дело C-359/14

- 24 На 1 септември 2011 г. в околностите на Манхайм (Германия) теглещо превозно средство с ремарке се обръща на пътя при извършване на обратен завой. Въз основа на констатациите на намесилите се служители на полицията на мястото на произшествието, за виновен за произшествието е обявен водачът на трактора. В резултат на това застрахователят на това превозно средство, клонът на „ERGO Insurance“ SE, изплаща на пострадалите при произшествието лица обезщетение в размер на 7 760,02 LTL [литовски литаси] (около 2 255 EUR). Впоследствие този застраховател сезира запитващата юрисдикция с искане застрахователят на ремаркетото, а именно клонът на „If P&C Insurance“ AS, да бъде осъден да заплати половината от застрахователното обезщетение, която той е трябвало да плати, с мотива че той носи солидарна отговорност за причинената вреда.
- 25 Според запитващата юрисдикция съществуват неясноти относно определянето на приложимото право в спора между застрахователите.
- 26 При тези обстоятелства Vilniaus miesto apylinkės teismas (Районен съд на град Вилнюс) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 4, параграф 4 от [Регламент „Рим I“], който предвижда, че „[к]огато приложимото право не може да бъде определено съгласно параграф 1 или 2, договорът се урежда от правото на държавата, с която е най-тясно свързан“, да се тълкува в смисъл, че при обстоятелства като възникналите по делото в главното производство приложимо е германското право?
- 2) Ако отговорът на първия въпрос е отрицателен, трябва ли принципът, установен в член 4 от [Регламент „Рим II“], да се тълкува в смисъл, че при обстоятелства като възникналите по делото в главното производство приложимото право към спора между застрахователя на теглещото превозно средство и застрахователя на ремаркетото трябва да се определи в съответствие с правото на страната, в която са настъпили вредите от пътнотранспортното произшествие?“.

Дело C-475/14

27 При пътнотранспортно произшествие, настъпило в Германия на 21 януари 2011 г., теглещо превозно средство с ремарке причинява вреди на имущество, собственост на други лица. По време на произшествието теглещото превозно средство е било застраховано по застраховка Гражданска отговорност от литовския клон на Gjensidige Baltic. Ремаркетото е било застраховано по договор за застраховка Гражданска отговорност, сключен с PZU Lietuva.

28 Вследствие на предявените в Германия претенции от пострадалите при това произшествие лица, Gjensidige Baltic изплаща застрахователни обезщетения в размер на 4 331,05 LTL (около 1 254 EUR). Gjensidige Baltic счита, че след като тези обезщетения покриват изцяло претърпените от тези лица вреди, то може да предяви регресен иск срещу PZU Lietuva за възстановяване на половината от тази сума, а именно 2 165,53 LTL (около 629 EUR).

29 С решение от 2 януари 2013 г. Vilniaus miesto apylinkės teismas (Районният съд на град Вилнюс) уважава иска на Gjensidige Baltic. Той осъжда PZU Lietuva да възстанови на последния изплатените застрахователни обезщетения до размера 2 165,53 LTL, ведно с годишната лихва в размер на 6 %. Този съд посочва, че в съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент „Рим II“ спрямо извъндоговорното задължение, произтичащо от непозволеното увреждане, се прилага германското право. По силата на германското право обаче отговорността за вредите, произтичащи от пътнотранспортно произшествие, причинено от превозно средство, снабдено с ремарке, следва да бъде разделена. Когато вредите са обезщетени от единия от застрахователите, той има право да претендира половината от сумата от друг застраховател.

30 С решение от 8 ноември 2013 г. Vilniaus apygardos teismas (Апелативен съд, Вилнюс) отменя решението на Vilniaus miesto apylinkės teismas (Районен съд на град Вилнюс) и отхвърля регресния иск на Gjensidige Baltic. Апелативният съд констатира, че в настоящия случай въпросите относно гражданската отговорност при движението на превозни средства трябва да се разрешат въз основа на договора за задължителна застраховка Гражданска отговорност при движение на пътни превозни средства и че разпоредбите на Регламент „Рим II“ са неприложими. Всъщност, след като по делото в главното производство е имало сключен договор за задължителна застраховка, не би могло да става въпрос за гражданска деликтна отговорност. Приемайки, че задължението на PZU Lietuva произтича от договора за задължителна застраховка, този съд заключава, че приложимо е литовското право.

31 Gjensidige Baltic подава касационна жалба пред запитващата юрисдикция с искане за отмяна на това решение и потвърждаване на решението от 2 януари 2013 г. на Vilniaus miesto apylinkės teismas (Районен съд на град Вилнюс).

32 Запитващата юрисдикция отбелязва, че спорът се отнася най-вече до квалификацията на правоотношението между съответните застрахователи на теглещото превозно средство и на ремаркетото и до определянето на приложимото спрямо това правоотношение право. Тази квалификация била решаваща за изхода на спора, тъй като литовският и германският правен ред установявали различни принципи за разделяне на отговорността между застрахователя на теглещото превозно средство и застрахователя на ремаркетото в случай, когато вредите са причинени от съставното превозно средство.

33 Освен това било необходимо да се определи дали, както поддържа Gjensidige Baltic, член 14, буква б) от Директива 2009/103 установява стълкновително правило, по смисъла на което в спора между застрахователите е приложимо правото на мястото, където е настъпило произшествието, подобно на случая в главното производство.

- 34 При тези обстоятелства Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд на Литва) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1. Установява ли член 14, буква б) от Директива 2009/103 стълкновително правило, което се прилага *ratione personae* не само спрямо пострадалите при пътнотранспортни произшествия лица, но също и с оглед на определянето на приложимото право спрямо отношенията между застрахователите на превозните средства, причинили вредата и представлява ли тази разпоредба специално правило по отношение на правилата относно приложимото право, установени в регламенти „Рим I“ и „Рим II“?
  2. Ако отговорът на първия въпрос е отрицателен, следва да се установи дали правоотношението между застрахователите по настоящото дело попада в обхвата на понятието „договорно задължение“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент „Рим I“. Ако правоотношението между застрахователите попада в обхвата на понятието „договорно задължение“, въпросът, който е от значение, е дали това правоотношение е от категорията на договорите за застраховка и приложимото към тях право трябва да се определи в съответствие с член 7 от Регламент „Рим I“.
  3. Ако отговорите на първите два въпроса са отрицателни, важно е да се установи дали в случай на регресен иск правоотношението между застрахователите на съставно превозно средство попада в обхвата на понятието „извъндоговорно задължение“ по смисъла на Регламент „Рим II“ и дали това отношение следва да се счита за правоотношение, произтичащо от пътнотранспортно произшествие (непозволено увреждане) при определянето на приложимото право в съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент „Рим II“. В случай като този по настоящото дело, трябва ли застрахователите на съставното превозно средство да се считат за множество длъжници по едно и също задължение по смисъла на член 20 от Регламент „Рим II“ и трябва ли приложимото право спрямо отношенията между тях да се определи в съответствие с това правило?“.
- 35 С определение на председателя на Съда от 19 ноември 2014 г. дела C-359/14 и C-475/14 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение.

По преюдициалните въпроси

- 36 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващите юрисдикции питат по същество как следва да се тълкуват регламенти „Рим I“ и „Рим II“, както и Директива 2009/103, с оглед определянето на приложимото право или приложимите закони спрямо регресния иск на застрахователя на теглещо превозно средство, който е изплатил обезщетение на пострадалия при пътнотранспортно произшествие, предизвикано от водача на това превозно средство, срещу застрахователя на тегленото при произшествието ремарке.
- 37 Следва да се припомни, че съгласно член 1 от регламенти „Рим I“ и „Рим II“ те хармонизират стълкновителните правила, приложими в областта на гражданското и търговското право, съответно спрямо договорните задължения и извъндоговорните задължения. Приложимото право по отношение на тези две категории задължения трябва да бъде определено въз основа на разпоредбите на един от двата регламента, без при това да се накърняват правилата, установени в членове 23 и 25 от Регламент „Рим I“, както и в членове 27 и 28 от Регламент „Рим II“.
- 38 По отношение на последното, в отговор на запитването от Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд на Литва) по дело C-475/14, следва да се отбележи, от една страна, че член 14, буква б) от Директива 2009/103 не съдържа специално стълкновително правило по отношение

на стълкновителните правила, съдържащи се в регламенти „Рим I“ и „Рим II“, що се отнася до регресните иски между застрахователи, и следователно той не отговаря на условията, определени съответно в член 23 от Регламент „Рим I“ и в член 27 от Регламент „Рим II“.

- 39 Директива 2009/103 налага на държавите членки задължението да приемат мерки, които да гарантират защитата на пострадалото при пътнотранспортно произшествие лице и на държателя на съответното превозно средство. Съгласно съображение 12, тази директива има за обща цел да осигури защитата на пострадалите при произшествия лица, като гарантира че те ще имат право на минимална сума на застрахователно покритие.
- 40 Нито от текста, нито от целите на Директива 2009/103 следва, че тя има за цел да установи стълкновителни правила.
- 41 По-специално член 14 от тази директива, разглеждан във връзка със съображение 26 от нея, се ограничава до това да изисква от държавите членки да вземат необходимите мерки, така че застрахователните полици при автомобилното застраховане да осигуряват покритие, на базата на единна застрахователна премия за целия срок на договора на цялата територия на Европейския съюз и да гарантират, на базата на същата единна премия, във всяка държава членка покритието, изисквано съгласно нейното законодателство, или покритието, изисквано съгласно законодателството на държавата членка, в която се намира моторното превозно средство, когато това покритие е по-голямо.
- 42 Следователно тази разпоредба се отнася единствено до териториалния обхват и равнището на покритие, което се изисква от застрахователя, за да се гарантира адекватна защита на пострадалите от пътнотранспортни произшествия лица. От нея не може да се изведе правилото, че правната уредба на определена по този начин държава членка би следвало да урежда разделянето на отговорността между застрахователите.
- 43 От друга страна, що се отнася до приложното поле на регламенти „Рим I“ и „Рим II“, използваните в тях понятия „договорно задължение“ и „извъндоговорно задължение“ трябва да се тълкуват самостоятелно с оглед на систематиката и целите на тези регламенти (вж. по аналогия решение ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, т. 27). Би следвало също така да се имат предвид, съгласно съображение 7 от всеки от двата регламента, целта за последователност при съответното прилагане на всеки от тези регламенти, но също и Регламент „Брюксел I“, който провежда разграничение в своя член 5 между договорните отношения, деликтните или квазиделиктните отношения.
- 44 От практиката на Съда относно последния регламент следва, че само правно задължение, което е поето доброволно от едно лице спрямо друго и на което се основава искът на ищеца, се отнася до „дела, свързани с договор“, по смисъла на член 5, точка 1 от този регламент (вж. решение Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, т. 39). По аналогия и в съответствие с целта за последователност при прилагането, посочена в точка 43 от настоящото решение, следва да се счита, че понятието „договорно задължение“, по смисъла на член 1 от Регламент „Рим I“, обозначава доброволно поето правно задължение от дадено лице спрямо друго.
- 45 Що се отнася до понятието „извъндоговорно задължение“ по смисъла на член 1 от Регламент „Рим II“, следва да се припомни, че понятието „дела относно [деликтна или квазиделиктна отговорност]“ по смисъла на член 5, точка 3 от Регламент „Брюксел I“, обхваща всяко искане, което има за цел да ангажира отговорността на ответника и което не се отнася до „дела, свързани с договор“ по смисъла на точка 1 от този член 5 (решение ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, т. 32 и цитираната съдебна практика). Освен това следва да се има предвид, че съгласно член 2 от Регламент „Рим II“ последният се прилага спрямо задълженията, произтичащи от вреда, тоест спрямо всяко засягане в резултат на непозволено увреждане, неоснователно обогатяване, водене на чужда работа без пълномощие или culpa in contrahendo.

- 46 С оглед на изложените съображения, под „извъндоговорно задължение“ по смисъла на Регламент „Рим II“ следва да се разбира задължение, произтичащо от някое от събитията, посочени в член 2 от този регламент и припомнени в предходната точка.
- 47 В настоящия случай, от актовете за преюдициално запитване следва, че между застрахователите и съответно между държателите или водачите на теглещото превозно средство и държателите на ремаркетото, съществуват договорни задължения, по смисъла на Регламент „Рим I“. И обратно, между двамата застрахователи не съществува никакво договорно отношение.
- 48 Освен това съществуването и обхватът на задължението за заплащане на обезщетение на пострадалите лица, които са страни в главните производства, зависят преди всичко от преценката относно пътнотранспортните произшествия, които са причина за настъпването на вредите в случая. Тази преценка, която е от деликтно естество, е чужда на договорното отношение, обвързващо застрахователите със застрахованите от тях лица.
- 49 Що се отнася до възможността да се предяви регресен иск от застрахователя на теглецо превозно средство, който е изплатил на пострадало лице обезщетение за всички вреди, претърпени от него в резултат на произшествие, в което са участвали както теглещото превозно средство, така и ремаркетото, срещу застрахователя на ремаркетото, следва да се отбележи следното.
- 50 Първо, самото съществуване на право на иск на застрахователя на теглецо превозно средство, чийто водач е причинил произшествие, срещу застрахователя на тегленото ремарке, след изплащането на обезщетението на пострадалото лице, не може да се изведе от договора за застраховка, а предполага едновременното ангажиране на деликтната отговорност на държателя на ремаркетото по отношение на това пострадало лице.
- 51 Поради това следва да се отбележи, че задължението за поправяне на вредите, тежащо върху държателя на ремаркетото трябва да се счита за „извъндоговорно задължение“ по смисъла на член 1 от Регламент „Рим II“. Следователно именно с оглед на разпоредбите на този регламент следва да се определи и приложимото към това правоотношение право.
- 52 В съответствие с член 4 от посочения регламент, освен ако не е предвидено друго, приложимото право към такова извъндоговорно задължение е правото на държавата, в която е настъпила вредата, а по делата в главните производства — държавата, в която е претърпяна пряката вреда от произшествието (вж. в този смисъл решение *Lazar*, C-350/14, EU:C:2015:802, т. 24). Съгласно член 15, букви а) и б) от Регламент „Рим II“ това право ще определи условията и обхвата на отговорността, както и причините за разделяне на тази отговорност.
- 53 Следователно именно по отношение на правото на държавата, където е настъпила пряката вреда — в случая германското право, следва да се определят длъжниците по задължението за обезщетяване на пострадалото лице, както и евентуално съответното участие на държателя на ремаркетото и на държателя или водача на теглещото превозно средство при причиняването на вредата на пострадалото лице.
- 54 Второ, следва да се припомни, че задължението на застрахователя да обезщети причинената на пострадало лице вреда произтича не от тази вреда, а от договора, който го обвързва с отговорното застраховано лице. Това обезщетение следователно произтича от едно договорно задължение, поради което приложимото към това задължение право трябва да бъде определено в съответствие с разпоредбите на Регламент „Рим I“.

- 55 Поради това е необходимо да се изследва дали по отношение на приложимото право, съответно, на договора за застраховане на теглещи превозни средства, като тези в главните производства, и на този за прикачените към тях ремаркета, застрахователите на тези два вида превозни средства са били действително длъжни по силата на тези договори да обезщетят пострадалите при причинени от тях произшествия лица.
- 56 Трето, що се отнася до това дали застрахователят на теглещо превозно средство, който е обезщетил пострадало лице, разполага в такъв случай със суброгационен иск срещу застрахователя на ремаркетото, важно е да се отбележи, че член 19 от Регламент „Рим II“ провежда разграничение между въпросите, уреждани от режима на деликтната отговорност, и тези, уреждани от режима на договорната отговорност. Тази разпоредба се прилага по-специално в случай, при който трето лице — застрахователят, е изплатило обезщетение на пострадалото от произшествие лице, кредитор по деликтното задължение за изплащане на обезщетение за претърпените вреди срещу водача или държателя на моторното превозно средство, и то в изпълнение на задължението за поправка на вредите.
- 57 По-точно, член 19 от Регламент „Рим II“ предвижда, че в тази хипотеза въпросът за евентуалната суброгация в правата на пострадалото лице се урежда от приложимото право към задължението на третото лице, а именно застрахователят на гражданската отговорност, да обезщети това лице.
- 58 Така, тъй като задължението на застрахователя да покрие гражданската отговорност на застрахования по отношение на пострадалото лице произтича от договора за застраховка, сключен със застрахования, условията при които застрахователят може да упражни правата на пострадалото при пътнотранспортното произшествие лице срещу отговорните за произшествието лица, се определят от националното право, уреждащо посочения договор за застраховка, определено в приложение на член 7 от Регламент „Рим I“.
- 59 Приложимото право при определянето на лицата, чиято отговорност може да бъде ангажирана, както и евентуалното разделяне на отговорността между тях и съответните им застрахователи, в съответствие с член 19 обаче продължава да се урежда от член 4 и следващите от Регламент „Рим II“.
- 60 Следва по-специално да се приеме, че при положение, в което съгласно приложимото право по силата на последните посочени разпоредби на Регламент „Рим II“ лицето, пострадало при пътнотранспортно произшествие, причинено от теглещо превозно средство, снабдено с ремарке, има право както по отношение на държателя на ремаркетото, така и по отношение на застрахователя на последното, застрахователят на теглещото превозно средство, след изплащането на обезщетението на пострадалото лице, има право на иск срещу застрахователя на ремаркетото, доколкото приложимото право спрямо договора за застраховка, съгласно член 7 от Регламент „Рим I“, предвижда възможност за суброгация на застрахователя в правата на пострадалото лице.
- 61 Следователно запитващите юрисдикции следва да установят, на първо място, по какъв начин следва да бъде разпределено обезщетението за претърпени вреди в полза на пострадалите лица между водача и собственика на теглещото превозно средство, от една страна, и от друга страна, държателя на ремаркетото, в съответствие с правилата на приложимото национално право по силата на Регламент „Рим II“.
- 62 На второ място, следва да се определи, в съответствие с член 7 от Регламент „Рим I“, кое е приложимото право спрямо договорите за застраховка, сключени между застрахователите — ищци в главните производства, и съответните застраховани от тях лица, за да се прецени дали и в каква степен тези застрахователи могат по пътя на суброгацията да упражнят правата на пострадалото лице спрямо застрахователя на ремаркетото.

- 63 С оглед на изложеното по-горе, на поставените въпроси следва да се отговори, че член 14, буква б) от Директива 2009/103 трябва да се тълкува в смисъл, че тази разпоредба не съдържа специално стълкновително правило за определяне на приложимото право спрямо регресния иск между застрахователите при обстоятелства като тези в главните производства.
- 64 Регламенти „Рим I“ и „Рим II“ трябва да се тълкуват в смисъл, че приложимото право спрямо регресния иск на застрахователя на теглещо превозно средство, който е изплатил обезщетение на пострадалите лица при причинено от водача на това превозно средство произшествие, срещу застрахователя на тегленото по време на произшествието ремарке, се определя съгласно член 7 от Регламент „Рим I“, ако правилата на деликтната отговорност, приложими спрямо това произшествие по силата на член 4 и следващите от Регламент „Рим II“, предвиждат разделяне на задължението за поправяне на вредата.

По съдебните разноски

- 65 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 14, буква б) от Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката Гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка, трябва да се тълкува в смисъл, че тази разпоредба не съдържа специално стълкновително правило за определяне на приложимото право спрямо регресния иск между застрахователите при обстоятелства като тези в главните производства.

Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) и Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II), трябва да се тълкуват в смисъл, че приложимото право спрямо регресния иск на застрахователя на теглещо превозно средство, който е изплатил обезщетение на пострадалите лица при причинено от водача на това превозно средство произшествие, срещу застрахователя на тегленото по време на произшествието ремарке, се определя съгласно член 7 от Регламент № 593/2008, ако правилата на деликтната отговорност, приложими спрямо това произшествие по силата на член 4 и следващите от Регламент № 864/2007, предвиждат разделяне на задължението за поправяне на вредата.

Подписи